VIZIUNEA DOCTRINEI EUROPENE MODERNE ASUPRA APLICĂRII LEGII PENALE ÎN TIMP: CONCEPTUL ȘI TIPURILE CONFLICTELOR

MODERN EUROPEAN DOCTRINE APPROACH ON APPLICATION OF CRIMINAL LAW IN TIME: THE CONCEPT AND TYPES OF CONFLICTS

Stela BOTNARU, dr. conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova
Drăgălin PĂDURE, doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: In the limits of this scientific message the authors do their best to research modern European doctrine approach concerning the problem of application of Criminal law in time. In order to achieve this scope, there have been elaborated the concept of conflicts the Criminal Law is dealing with, and have analyzed the basic types of it. In the realm of this study the authors have exemplified rules of the favourable and unfavourable law identification.As a result, several scientific conclusions were formulated being suggested to improve the model doctrine of the Substantive Criminal Law.

Cuvintele-cheie: *legea penală; legea nouă; criminalizarea; dezincriminarea; conflictul de legi penale; aplicarea legii penale în timp; înăsprirea pedepsei; înrăutățirea în alt mod a situației persoanei vinovate în săvârșirea infracțiunii; legea penală favorabilă.*

Realizarea ordinii de drept, în general, presupune din partea tuturor destinatarilor legii o conduită conformă cu dispozițiile legii, pentru normală desfășurare a relațiilor sociale. Pentru ca legea să acționeze prompt și efectiv (fie penal, fie extrapenal), aceasta presupune *posibilitatea şi necesitatea aplicării acesteia în timp.*

Problematica aplicării legii penale în timp a reprezentat un motiv de dezbateri între teoreticienii dreptului penal pentru o lungă perioadă de timp. După cum menționează autorul român R.Răducanu, legea penală este determinată şi delimitată de timp, forţa ei obligatorie subzistă numai pe perioada cât este activă, perioadă ce se situează între momentul intrării ei în vigoare şi momentul ieşirii din vigoare care coincide cu încetarea obligativităţii respectării legii penale. Pe de altă parte, activitatea legii penale în raport cu timpul înseamnă nu numai aplicarea ei imediată, dar şi aplicarea ei continuă, pe toată durata eficacităţii sale, acţionând cu conţinutul ei integral [1, p.119-123]. În acest sens, autorul E.Manțuc menționează următoarele: *„Expresia aplicarea normei juridice desemnează tot ceea ce este necesar pentru transpunerea în viață a acestora și pentru protecția drepturilor subiective”.* Autorul citat subliniază: *„...pentru a fi în prezența ordinii*

juridice, statul trebuie să fie capabil nu doar să creeze norme, ci şi să determine realizarea lor efectivă, atât prin acţiuni care să stimuleze subiecţii de a se supune voluntar normelor, cât şi prin organizarea unei constrângeri instituţionalizate efective" [2, p.44]. Aşadar, problema acţiunii legii penale în timp ocupă locul central în dreptul penal, în special în perioada de reformare a legii penale când unele norme juridico-penale iese din vigoare, iar altele (noi) se introduc.

Aplicarea legii penale în timp în teoria dreptului penal ocupă un loc important datorită faptului că legile penale cuprind dispoziţii incriminatoare şi sancţionatoare ce au o durată în timp limitată, fiind cunoscut faptul că există o succesiune de legi penale. Aplicarea legii penale nu suscită probleme când atât naşterea cât şi stingerea *raportului juridic penal* (atât săvârşirea faptei cât şi condamnarea definitivă pentru aceasta) au loc sub imperiul unei legi unice, fiind aplicabilă această lege. Aşadar, dacă raportul penal de conflict se derulează sub aceeaşi lege penală, nu există probleme în ceea ce priveşte aplicarea legii penale în timp. Însă, în ipoteza în care de la comiterea unei fapte prevăzute de legea penală și până la stingerea raportului penal de conflict au intervenit una sau mai multe legi penale, vor intra în funcțiune regulile privind aplicarea legii penale în timp.

Condiția eficienței legii penale se exteriorizează în aplicarea acestei legi. Prin aplicarea legii se înțeleg îndeplinirea prevederilor unei legi, executarea acestor prevederi. Prin norme penale privind aplicarea legii penale în timp se înţelege ansamblul de norme juridico-penale prin care se reglementează aplicarea legii penale în raport cu timpul săvârşirii infracţiunii şi cu momentul tragerii la răspundere penală a celor care au săvârşit infracţiuni.

Uneori, se face distincţie dintre (1) *perioada de aplicabilitate normală a legii* (normă juridică general-abstractă), care coincide cu perioada obligativităţii sale faţă de destinatarii săi, şi (2) *perioada de aplicabilitate efectivă a legii* (normă individual-concretă), când afectează și actele sau faptele anterioare, situaţie în care legea nouă este retroactivă.

În opinia noastră, aplicarea legii penale presupune *executarea normelor de drept penal*(transpunerea în practică) prin intermediul raporturilor penale *de conformare* (cooperare, supunere, obedienţă) și a celor *de conflict* (răspundere, contradicție). Astfel, realizarea dispozițiilor legii penale are loc, fie printr-o atitudine de conformare, de bunăvoie, de către cei îndatorați să o respecte, fie prin exercitarea constrângerii și a sancțiunilor penale de către organele de stat obligate să aplice legea față de cei care intră în conflict cu legea penală, prin săvârșirea de infracțiuni.

În cele mai multe cazuri, acţiunea unei norme juridice are în *vedere momentul în care ea intră în vigoare* şi *momentul în care îşi încetează aplicabilitatea*. Totodată, faptele sau situaţiile juridice născute sub imperiul legii vechi continuă

să existe şi sub imperiul legii noi, iar moartea legii vechi nu determină şi moartea drepturilor, faptelor sau situaţiilor juridice născute sub vechea lege. Cu toate acestea, este posibil ca noua lege să aducă o nouă reglementare juridică în aceeaşi materie.

Reglementările privind acțiunea legii penale în timp posedă următoarele trăsături caracteristice ale unui principiu de drept:

- este o regulă fundamentală obligatorie pentru toți care este exprimată și prevăzută în legea penală; posedă o semnificație majoră;
- este o regulă normativă și fundamentală care posedă un grad avansat de generalizare; constituie criteriu legitimității a activității participanților ai raporturilor de drept [3, p.188].

Esenţa principiului care guvernează acţiunea legii noi în timp constă în a exclude supravieţuirea legii vechi şi presupune că legea nouă guvernează imediat toate situaţiile juridice actuale care intră în sfera ei de acţiune.

În opinia noastră, definiția acțiunii legii privită sub posibilitatea și necesitatea de aplicare a acesteia nu este prea reușită luând în considerare conținutul semantic al acestor cuvinte, precum și din perspectiva dreptului penal material, deoarece această abordare este oportună doar din perspectiva dreptului procesual penal.

În acest perimetru de doctrină autohtonă E.Manțuc atenționează că activitatea de aplicare a dreptului nu se poate reduce la simpla aplicare instituționalizată a forței fizice, fiind implicate două tipuri de acțiuni din partea statului – stimulative și represive. Astfel, în opinia autorului, *aplicarea dreptului* poate fi definită ca activitatea juridică a autorităților publice sau funcționarilor publici abilitați cu împuterniciri speciale pentru organizarea și asigurarea ordinii sociale, stabilității în viața socială, măsurilor de reprimare a încălcărilor din domeniul dat [2, p.45]. Luând în considera cele expuse de autor referitor la teoria generală a dreptului, subliniem că *aplicarea legii penale constituie activitatea organelor competente de drept îndreptată spre soluționarea cauzelor juridice care au fost generate prin încălcarea prohibițiunilor juridico-penale conținute în lege*.

Posibilitatea aplicării legii penale include posibilitatea începerii urmăririi penale și posibilitatea examinării acesteia în instanța de judecată, iar normele juridico-penale referitoare la limitele aplicării legii penale se află în Parte Generală a Codului penal și prevăd condițiile generale privind caracterul infracțional al faptei și pedeapsa aplicată pentru aceasta. Așadar, se are în vedere *activitatea organelor judiciare și a urmăririi penale pe parcursul soluționării chestiunilor privind tragerea la răspunderea penală a persoanei sau liberarea acesteia de la răspundere penală; calificarea faptelor infracționale; aplicarea pedepsei penale; aplicarea măsurilor de siguranță; operarea cauzelor care înlătură consecințele condamnării etc.*

Dacă acțiunea legii penale este neîntreruptă (constantă, permanentă) până la abrogarea acesteia, atunci ***aplicarea legii penale*** presupune *activitatea unei autorități împuternicite care este desfășurată într-o perioadă determinată de timp limitată doar printr-o perioadă ce cuprinde momentul săvârșirii infracțiunii, pe de o parte, și emiterea hotărârii definitive pe o cauză penală concretă, pe de altă parte.*

Într-un alt context, analiza relaţiei dintre *„perioada de observaţie”* (*franc.* – la période d'observation de la loi) – cuprinsă între data intrării şi data ieşirii din vigoare a acesteia, i.e. perioada în care legea este *„executorie”* (obligatorie) – şi *„perioada de aplicabilitate a legii”* (franc. – la période d'applicabilité de la loi), intervalul când legea este aplicabilă actelor şi faptelor la care ea este susceptibilă să le ataşeze consecinţele juridice acolo prevăzute, care distinge între perioada de *„existenţă validă a legii”* (*engl*. – validity during period) şi perioada de *„aplicare validă a legii”* (*engl.* – validity for a period).

Pe de altă parte, odată intrată în vigoare, legea este doar aplicabilă, iar nu şi efectiv aplicată, aplicarea legii fiind condiţionată de existenţa unui act, fapt, situaţii de care legea leagă producerea de efecte juridice concrete, iar în unele cazuri de intervenţia unui terţ, în speţă a judecătorului (de exemplu, în materie penală).

Prin urmare, *intrarea în vigoare a legii nu trebuie confundată cu aplicarea ei efectivă*. În fine, pentru a fi eficace (obligatorie), legea trebuie să fie validă, formal şi material, adică să fie adoptată cu formalităţile prevăzute de lege, iar pe fond să nu încalce dispoziţiile constituţionale sau supraconstituţionale [4, p.103-104].

Nu interesează, aşadar, data adoptării ori emiterii legii ori actului cu putere de lege, nici data adoptării celorlalte acte normative de către conducătorii organelor administraţiei publice centrale, şi nici *vacatio legis* (intervalul de timp între data publicării şi data intrării în vigoare). În această perioadă este şi rămâne în vigoare vechea reglementare, dacă există, iar dacă nu există nici o reglementare, atunci destinatarii viitoarei reglementări nu sunt ţinuţi să se conformeze acesteia.

Doctrina contemporană a consacrat mai multe reguli pe baza cărora se poate rezolva concursul de norme penale:

1) Principiul specialității *(lex speciali derogat generali, generi per speciem derogatur)*;

2) Principiul subsidiarității *(lex primaria derogat lex subsidiariae)*;

3) Principiul consumării sau al absorbției *(lex consumens derogat lex consumptae);*

4) Principiu al alternativei [5, p.41-42].

1) Principiul specialității [6, p.112-120]. Nu se pune problema că legea penală specială prevalează asupra legii generale *(lex specialis derogat generalis: semper specialia generalibus insunt; genen per speciem derogatur)*[6, p.112-

120]. Legea specială are un înțeles diferit și particularizează fapta comisă. Principiul *lex specialis* potrivit căruia normele speciale derogă de la principiile generale se află în centrul tradiției juridice occidentale. În perspectiva științei juridice, acest principiu este unul dintre criteriile cele mai tipice împotriva antinomiilor legale și are un înțeles clar și clar [7, p.61-87].

În cazul în care normele juridice, adoptate în momente de timp diferite, sunt generale și speciale, prioritate trebuie să aibă regula *lex specialis derogat lex generalis* [8, p.124]. *Legea specială* sau chiar *excepţională* intră în vigoare după legea generală şi creează un regim special impunând anumite reguli ce urmează să se aplice cu privire la unele situaţii şi pentru un anumit timp. Din aceste considerente, legea specială derogă de la prevederile legii generale, care rămân însă în vigoare (*lex speciali derogat generali* – o lege specială derogă de la legea generală).

Legea specială, de fapt, este legea generală la care s-au adăugat mai multe semne (elemente) speciale. Spre exemplu, fapta infracțională de pruncucidere (art.147 CP RM), de fapt, este coincide cu cea de omor intenționat (alin.(2) art.145 CP RM) și totodată se solicită identificarea unor factori specifici de diferențiere: autorul este mama biologică a copilului, iar victima – este copilul nou-născut, timpul săvârșirii infracțiunii *„în timpul naşterii sau imediat după naştere”*, sub influența statutului puerperal. În acest sens, noi trebuie să comparăm norma generală cu modalitățile infracționale derivate (normele speciale), indiferent dacă este o normă privilegiată sau – nu. Este o regulă de subordonare legislativă. Toate elemente ale faptei descrise de legea generală sunt întreținute în legea specială (sunt reproduse de aceasta).

Principiul specialității implică și o practică cu anumite particularități. Așadar, fapta infracțională trebuie să fie de una singură, izolată, și să nu fie repetată. De exemplu, avem situația mamei biologice care încearcă să-și omoare propriul copil nou-născut în timpul nașterii, sub influența statutului puerperal (starea de tulburare psiho-fizică provocată de naștere), dar din motive obiective ce nu depind de voința ei, fapta nu a fost dusă până la capăt. Apoi după trecerea unei perioade de timp, deja după dispariția stării puerperale postpartum, săvârșește omorul intenționat al nou-născutului. Astfel, suntem în fața la două fapte infracționale de sine stătătoare (tentativa la pruncucidere (art.147 și art.27 CP RM)) și omorul intenționat săvârșit cu circumstanțe agravante (alin.(2) art.145 CP RM). Conflictul aparent al legilor este prezent între două legi penale prin mai multe legi specializate. Odată ce specialitatea este configurată, utilizarea acestea este imperativă. Din momentul dispariției acestei împrejurări speciale, se va aplica norma generală.

2) Principiul subsidiarității. Conform acestui principiu legea primară are o prevalență asupra legii subsidiare *(lex primar derogat legi subsidiariae).* Legea

subsidiară se aplică doar dacă legea primară nu este suficientă pentru calificarea faptei. Diferența dintre principiul specialității și principiul subsidiarității este evidentă: *conform principiului specialității legea specială e mai indulgentă decât legea generală, pe când în cazul principiului subsidiarității legea subsidiară mai puțin gravă va fi întotdeauna exclusă prin legea mai severă. Subsidiaritatea poate fi expresă sau tacită* [6, p.112-120]. Principiul subsidiarității există atunci când dispozițiile concurente prevăd variațiuni ale aceluiași fapt; în acest caz, forma tipică se va considera ca principală, iar celelalte subsidiare. Cu privire la acest principiu, în doctrină s-a susținut că subsidiaritatea este expresă atunci când legiuitorul prevede aplicarea normei care sancționează mai aspru fapta prin folosirea sintagmei: *„întrucât faptul nu constituie o infracțiune mai gravă"* sau *„dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă"*. Acest principiu presupune existența a două legi sau norme penale care, ambele, reglementează aceeaşi materie, legea cu caracter subsidiar subsumându-şi aplicabilitatea faţă de legea principală, a cărei aplicabilitate exclude aplicarea celei dintâi *(lex primaria derogat legi subsidiariae)*.

Subsidiaritatea este definită în sensul că există subsidiaritate atunci când ambele legi incriminează grade sau stadii diferite de lezare a valorii sociale protejate de legea penală, astfel că fapta descrisă de legea subsidiară, fiind mai puţin gravă decât cea descrisă în norma principală, este absorbită de aceasta *(incriminarea tentativei şi a faptului consumat, norma de incriminare a tentativei având un caracter subsidiar)*.

S-a susținut și existența <u>unei subsidiarități tacite (implicite)</u>, situație în care se aplică norma de incriminare principală numai dacă nu-i poate fi substituit normei principale un alt text care să corespundă mai bine cazului concret care este supus evaluării. Doctrina a apreciat că principiul consumpțiunii există atunci când între legile concurente se stabilește un raport special, în sensul că una dintre legi consumă, absoarbe, cuprinde în sine pe cealaltă sau celelalte norme. În această situație, se va aplica textul care reglementează legea absorbantă întrucât aceasta consumă, absoarbe fapta mai puțin gravă [5, p.42].

Împrejurarea că legiuitorul a ales o altă soluţie pentru soluţionarea concursului de legi decât principiul specialităţii nu înlătură existenţa concursului de legi penale, aceasta însemnând, dimpotrivă, că, spre deosebire de principiul specialităţii, care rezolvă concursul de legi penale în mod implicit, caracterul de normă (lege) generală ori de normă (lege) specială rezultând din interpretarea legii, principiul subsidiarităţii are această funcţie doar când legiuitorul prevede expres. De asemenea, mai poate să existe şi situaţia când sunt în vigoare două norme juridice penale care incriminează aceeaşi faptă, însă una este prevăzută în Partea specială a Codului penal şi alta într-o lege extrapenală. Asemenea situaţii constituie concursul de legi penale care va fi soluţionat în raport de următoarele reguli: când o

lege generală şi una specială, ambele în vigoare vor reglementa aceeaşi faptă penală, se va aplica legea penală specială, datorită faptului că legea specială a fost adoptată pentru a deroga de la legea generală; în acest caz, norma generală nu va fi abrogată, ci îşi încetează temporar activitatea pe durata cât legea specială este activă; când două norme juridice penale în vigoare, una situată în Partea Specială a Codului penal şi alta situată într-o lege extrapenală, incriminează aceeaşi faptă, se va aplica dispoziţia din norma extrapenală, pentru că aceasta particularizează condiţiile de incriminare şi sancţionare a faptei respective [9, p.78-79].

După cum se susține în doctrină, acest principiu nu exprimă existenţa unui concurs de legi sau norme penale, deoarece nu ne aflăm în prezenţa a două norme penale identice, norma care descrie faptul absorbant fiind diferită calitativ de aceea care descrie faptul absorbit [9, p.78-79].

3) Principiul consumării. Principiul consumării ar reglementa concursul de legi penale atunci când faptul descris de o normă este absorbit de un fapt prevăzut de o altă normă care are o importanţă mai mare *(lex consumens derogat legi consumptae)*.

Este cazul în care absoarbe celelalte fapte mai puțin extinse și serioase care în calitate de un mijloc normal de pregătire sau executare, se aplică numai legea care o caracterizează *(lex comunes derogat legi comumtae)*. Faptele se compară și apoi se găsește o normă care predomină și este cea mai gravă cuprinzând celelalte. Cea mai completă întreagă predomină. *Fapta principală absoarbe fapta accesorie* [6, p.112-114]. În opoziție, cu ceea ce se întâlnește în principiu de specialitate și principiu de subsidiaritate, nu există o singură faptă, ci o succesiune de fapte infracționale mai puțin severe și mai puțin extinse se includ într-o faptă mai largă și mai gravă. Astfel, este permisă incidența unei singure legi. *Bis in idem* este eliminat din momentul ce o faptă mai puțin gravă devine partea componentă a întregii infracțiuni mai grave și nu constituie o infracțiune de sine stătătoare (autonomă). Principiul consumării poate găsi originea în textul expres al legii penale, precum și în interpretarea sa prin metoda sistematică în aprecierea juridico-penală.

4) Principiul alternativei conține două puncte diferite. Alternativa este definită ca o situație în care două sau mai multe dispoziții legale se repetă față de una și aceiași faptă. Este o alternativă atunci când cele două articole din Partea Specială Codului penal se comportă ca și cum două cercuri de uscare. Norma care conține pedepse mai severe (sau incriminare mai severă) urmează a fi acceptată pentru aplicare, deoarece mai bine măsoară valoarea bunului protejat de legea penală. Totodată, în cazul în care sancțiunile sunt identice, atunci se va lua în considerare severitatea incriminării pe cale interpretativă, în opinia lui Fontecilla [6, p.112-114]. Principiul alternativității nu este acceptat de o parte impunătoare din numărul doctrinarilor ca utilă pentru soluționarea conflictului aparent în

dreptul penal, deoarece ar fi golit funcția sa de la începutul aplicării principiului consumării.

În cazul ***concursului de infracțiuni*** concomitent sunt aplicate mai multe legi penale pentru una și aceiași faptă în timp ce în cazul conflictului legilor se va aplica norma care este în vigoare la momentul săvârșirii unei fapte prejudiciabile cu condiția inadmisibilității configurației *bis in idem.* Soluționarea conflictului aparent al legii penale este efectuată cu scop de a menține coerența ordinii de drept și conservarea inacceptabilității configurației *bis in idem*. Nu este admisibilă situația când două sau mai multe legi penale incriminează una și aceiași faptă. Un comportament nu poate fi pedepsit de două sau mai multe ori. Nu este admis pentru aceiași faptă mai mult de o pedeapsă penală [6, p.112-114].

În sinteză, legea penală *nu tolerează antinomiile*. Conflictul aparent nu are un caracter legislativ de construcție doctrinară sau jurisprudențială, pe când concurența de norme a fost reglementată de Codul penal. În cazul concursului de infracțiuni toate legile încălcate vor fi aplicate și implică majorarea sancțiunilor prevăzute pentru fiecare faptă infracțională. Cu alte cuvinte, făptuitorului i se va incrimina toate cele săvârșite. Dimpotrivă, în conflictul aparent de legi aplicarea unei dintre acestea exclude (înlătură) aplicabilitatea celeilalte legi.

În cadrul cercetării noastre științifice noi parțial am acceptat clasificarea situațiilor de conflict al legilor penale după autorul portughez Clober Rogéno Masson. Astfel, în lumina celor argumentate de autorul Clober Rogéno Masson [6, p.112-114], în cazul conflictului legii penale în timp pot apărea următoarele cinci situații:

1. *novatio legis* – o nouă lege penală incriminatorie;
2. *novatio legis in pejus* – legea ulterioară este mai rigidă (severă) în comparație cu legea anterioară *(lex gravior)*;
3. *abolitio criminis* – dezincriminarea faptei;
4. *novatio legis in mellius* – legea favorabilă *(lex mitior)* în ceea ce privește pedeapsa și categoria acesteia (*lex posteriori benigne);*
5. legea ulterioară conține atât prevederi mai rigide (severe), cât și mai ușoare – *legea combinatorie*.

Referințe bibliografice:

1. BALMUȘ, V. *Derogarea și excepția în doctrină și în legislația națională*. Revista „Akademos", 2015, nr.1, p.124-132, p.124. (ISSN: 1857-0461) http://www.akademos.asm.md/files/Derogarea%20si%20exeptia%20in%20doctrina%20si%20legislatia%20nationala.pdf
2. BRUTARU, V. *Câteva aspecte controversate privind aplicarea legii penale în timp, potrivit Noului cod penal.* În: Studii și cercetări din do-

meniul ştiinţelor socio-umane / Referenţi ştiinţifici: M.Albu, N.Cozea, I.Isac, V.Marian, A.Negru, S.G. Totelecan. – Cluj-Napoca : LIMES & Argonaut, 2013. – 388 p., p.78-79 (ISSN 1937-0229)
3. GHEORGHE, Andrei, POPESCU Ramona Delia. Producerea efectelor juridice ale actelor normative. Revista Transilvană de Ştiinţe Administrative, 2012, nr.2(31), p.103-139. (ISSN on-line 2247-8329)
4. MANȚUC, E. *Activitatea de aplicare a dreptului de către autoritățile publice:* Teză de doctor în drept. Specialitatea 551.01 – Teoria generală a dreptului. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2019, (182 p.)
5. MASSON, Clober Rogéno. *Direito penal esquematizado* – Parte geral – vol.1. (Cleber Rogério Masson. – 4.s ed. rev,, atual. o ampl. – Rio de Janeira: Forense; Sao Paulo: MÉTODO, 2011, (979 p.), p.112-120. (ISBN 970-85-309-3440*8 1)
6. OPREA, M. *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției.* Rezumat al tezei de doctorat. – București: Universitatea „Nicolae Titulescu", 2014, 53 p., p.41-42.
7. RĂDUCANU, R. *Timpul şi aplicarea legii penale*. Revista de ştiinţe Juridice, 2007, nr.1p.119-123 (ISSN 1454-3699.) https://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2007/RSJ1/B04RaducanuRuxandra.pdf (vizitat: 04.12.2018)
8. ZORZETTO, S. *The Lex Specialis Principle and its Uses in Legal Argumentation. An Analytical Inquire.* În: *Revista en Cultura de la Legalidad „*Eunomía*",* septiembre 2012-febrero 2013, nr.3, pp. 61-87. (ISSN 2253-6655)
9. МАНЯ, Владислав, ПЭДУРЕ, Дрэгэлин. *О действии уголовного права во времени в современной науке.* В: Studia Universitatis Moldaviae, 2017, nr.8(108) Seria "Științe sociale" ISSN 1814-3199, ISSN online 2345-1017, p.188-204, p.188.http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/20.p.188-204_108.pdf